

573: Namazda Ta'dil-i Erkan

Ömer Faruk

19 Ara, 2021

<https://ilimvecihat.com>

SORU

Selamun aleykum. Hocam ta'dil-i erkan ne demektir, bunun hükmü nedir?

CEVAP

Ve aleykumusselam ve rahmetullah.

بسم الله الرحمن الرحيم، الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى آله
وصحبه أجمعين

Şâfiîlere, Hanbelîlere, Hanefîlerden İmam Ebu Yûsuf'a ve -İbn Abdilberr gibi-Mâlikîlerde bir görüşe göre namazın rukûnlarından biri de "tume'nîne" ya da Hanefîlerin kullandığı tabiriyle "ta'dîl-i erkân"dır. Yani bu farzdır. Böyle olduğu için bunu kasıtlı olarak yerine getirmemiş bir kimsenin namazı batıl olup yeniden namazı iade etmesi gerekir.

Yerine getirilmediğinde namazın boşa gideceği bu rûknün anlamı:

Rukû'da, secdede, rukû'dan doğrulmada ve iki secde arası oturmada azaların hareketinin bir müddet durması, eklemelerin sükûnet bulması/yatışması, her uzvun kendi yerine dönüp yerleşmesidir.

Ebu Yûsuf'un dışında Hanefîlere göre ise rukû' ve secdede -Kemal İbnu'l-Humâm gibi bazı Hanefîler bunlara rukû'dan doğrulma ve iki secde arasında oturmayı da eklemişler, yani 4 yerde- ta'dîl-i erkân namazın vaciplerindendir, farz değildir. Yani kasıtlı olarak bunu yapmamış bir kimse, namazı sahih olmakla birlikte günah işlemiş olur ve bu günahı kaldırmak için namazı iade etmesi gerekir. Eğer bunu dalgınlıkla terk etmişse sehiv secdesi gerekir.

Ama Hanefî mezhebinde meşhur olan görüş, rukû'dan doğrulmada ve iki secde arasında oturmada ta'dîl-i erkân vacip değil, sünnettir. Binâen aleyh bu iki yerde tume'nîne terk edildiğinde sehiv secdesi gerekmez.

Hanefî mezhebinde ta'dîl-i erkân'ın en azı, bir tesbîh miktarı yani bir defa "subhâne rabbiye'l-a'lâ" ya da "subhanallahi'-azîm" diyecek kadar durmakla takdir edilmiştir.

Mâlikî mezhebinde meşhur olan görüş ise tume'nîne sünnettir.

Bu görüşler arasında doğru olan tume'nîne'nin rukûn/farz olduğudur. Bunun delillerinden biri, "namazını kötü kılan adam hadisi" olarak bilinen meşhur

Buhârî ve Muslim rivayetidir. O rivayete göre bir adam ta'dîl-i erkân'a riayet etmeden namaz kılmış, bunu gören Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) adama: *"Dön ve namazını tekrar kıl, çünkü sen namaz kılmadın!"* demiştir. Bu durum üç defa tekrarlanmış, sonunda adam: *"Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki, ben bundan daha iyisini yapamıyorum. Bana doğrusunu öğret"* demiş ve Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) ona ta'dîl-i erkân'ı emrederek namazı öğretmiştir.

Rasûlullâh (sallallahu aleyhi ve sellem) bir gün şöyle demiştir: *"Hırsızların en kötüsü namazından çalan kimsedir."* Sahâbîler: *"Ey Allah'ın Rasûlü! Namazından nasıl çalar?"* diye sormuşlar, şöyle cevap vermiştir: *"Rukû'sunu ve secdesini tam yapmayarak çalar."* (Ahmed, Dârimî, İbn Huzeyme)

Zeyd Bin Vehb (rahimehullah) anlatıyor: *"Huzeyfe (radiyallahu anh) namaz kılarken rukû'sunu ve secdesini tam yapmayan bir adam gördü. Namazını bitirince ona: "Ne vakitten beri bu şekilde namaz kılıyorsun?" dedi. O da: "Kırk seneden beri" diye cevap verdi. Huzeyfe dedi ki: "Öyleyse sen kırk seneden beri namaz kılmadın. Şayet bu şekilde namaz kılıyorken ölseydin Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem)'in yolunun dışında bir yol üzere ölürdün."* (Nesâî. Bunu, soru cevap kısmı olmadan yakın lafızlarla Buhârî de rivayet etmiştir.)

Nebi (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle demiştir: *"Kişinin namazı, rukû'da ve secdede belini/sırtını doğrultmadıkça yeterli olmaz."* (Ebu Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce)

Ve'l-hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn.